

Warszawa, 13/01/2009r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-603262- III/08/AN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Pozwalam sobie przesłać do Pani Minister kopię pisma skierowanego do Rzecznika Praw Obywatelskich przez Panią Agnieszkę S. zam. w P. przy ul. W. , które dotyczy problemu zróżnicowania kryterium dochodowego przy uzyskaniu prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) zasiłek rodzinny i dodatki (w tym dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka), przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 504,00 zł. W przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny i dodatki przysługują jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 583,00 zł.(art. 5 ust. 2). Osobie samotnie wychowującej dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, przysługuje dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:

- 1) drugi z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznan;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone, (art. 11a tej ustawy).

Natomiast zgodnie z art. 9 ust 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 192, poz.1378 ze zm.) świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Przedstawione wyżej regulacje prawne występują w dwóch ustawach, których celem jest w szczególności pomoc i wsparcie osobom nie mogącym uzyskać alimentów ze

względu na bezskuteczność egzekucji lub niemożność zasądzenia, w tym rodzinom niepełnym.

W mojej ocenie wprowadzenie korzystniejszych rozwiązań prawnych dla osób mających możliwość uzyskania świadczeń z funduszu alimentacyjnego (kryterium dochodowe 725 zł.), od rozwiązań prawnych dotyczących osób mających możliwość uzyskania dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka (kryterium dochodowe 504 lub 583 zł.) może budzić wątpliwości.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego są świadczeniami zwrotnymi - do zwrotu których zobowiązany jest dłużnik. Rozwiązania przyjęte w ustawie oparte są na założeniu, że fundusz alimentacyjny nie stanowi bezzwrotnej pomocy społecznej państwa, jak to ma miejsce na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Jest to rodzaj pożyczki państwa związanej z niemożliwością wyegzekwowania alimentów. Świadczenia rodzinne stanowią natomiast bezzwrotną pomoc państwa. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka jest więc odpowiednikiem świadczenia alimentacyjnego.

Zaznaczyć jednak należy, że zarówno świadczenia z funduszu alimentacyjnego, jak i dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka, chronią dobro dziecka, jako wartość konstytucyjną a nie interes osoby utrzymującej dziecko. Rola rodziny i jej znaczenie w społeczeństwie zostały w Konstytucji wielokrotnie podkreślone. Z art. 71 Konstytucji wynika, że państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej zobowiązane jest do uwzględniania dobra rodziny. Jednym z przejawów tej polityki jest pomoc ze strony władz publicznych, udzielana rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Do szczególnej pomocy władz publicznych mają prawo rodziny niepełne. Dodać także należy, że zróżnicowanie sytuacji prawnej obywateli, jak wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny, jest wtedy sprzeczne z Konstytucją jeżeli traktuje w sposób różny podmioty lub sytuacje podobne, a różnice traktowania nie mają uzasadnienia konstytucyjnego. W świetle przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy „podmiotami podobnymi” są rodziny niepełne posiadające dzieci, których poziom dochodów pozostaje poniżej określonego w ustawach progu wsparcia dochodowego rodziny i które nie mogą wyegzekwować lub zasądzić alimentów od rodzica. Odstępstwo od zasady ich równego traktowania, w tym przypadku poprzez wprowadzenie dwóch kryteriów dochodowych przy określaniu uprawnień, nie wydaje się uzasadnione.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) - zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Z poważaniem

Załącznik 1

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich